

Eenzaam in Bethesda

Preek over Johannes 5:7

Te lezen: Johannes 5:1-9
Utrecht Silo, 23 februari 1975

In de weekendeditie van mijn krant stond enkele weken geleden een aangrijpende foto: Een kaarsrechte, verlaten asfaltweg. Aan het einde van de weg verrezen rijen hoge flats. Op de foto was slechts één mens te zien. Je zag hem op de rug. Midden op die verlaten asfaltweg liep hij van de fotograaf weg in de richting van de hoge flats. De foto had een bijschrift: 'Het grootste probleem van deze tijd: Eenzaamheid'.

Hoeveel mensen zullen zich in een flits herkennen in die eenzame wandelaar op weg naar zijn flat?

De alleenstaande man of vrouw die vijf dagen in de week tegen de avond van het kantoor naar het flatje rijdt. Op weg naar burens boven je, beneden je en burens naast je. Maar niemand bij je. 'Ik heb geen mens'.

Of de student op zijn fietsje van de collegezaal, het instituut of het laboratorium op weg naar zijn kamertje drie hoog. Op weg naar de boeken. Op weg naar een zeurderige hospita. Een zeurderige hospita.... Hij heeft geen mens.

Of de huisvrouw van de supermarkt op weg naar haar gezin.

Wat zeg ik? Op weg naar haar gezin? Op weg naar haar taak als kookster en schoonmaakster. Haar man is iedere avond naar een vergadering. Aan tafel kan hij alleen over zaken praten. Haar kinderen hebben alleen een oor voor Hilversum III, en alleen oog voor de tv, en zoeken hun ontspanning in een bar.

Vraag het haar, van de supermarkt op weg naar haar man en kinderen. 'Ik heb niemand die echt aandacht voor mij heeft. Niemand bij wie ik mijzelf kan zijn. Ik heb alleen een taak. Ik heb geen mens'.

Of de maatschappelijk werkster, op weg van probleemgeval naar probleemgeval. Ieder mens die zij ontmoet belast haar met verdriet en problemen. Ze moet altijd luisteren en begrijpen en raad geven. Wanneer er 's avonds iemand bij haar langs komt, is het meestal een collega die een moeilijk geval wil doorpraten. Nooit is er iemand bij wie zij zichzelf eens kwijt kan. Ondanks al die mensen: 'Ik heb geen mens'.

"Ik heb geen mens'.

Dat was ook de noodkreet van die zieke man bij het water van het wonderbad Bethesda. In de jaren die hij in Bethesda had doorgebracht, had hij geleerd waarom mensen eenzaam zijn. Luister naar zijn verhaal:

De mensen zijn zo krampachtig op zichzelf geconcentreerd. Mensen zijn net vogeltjes die opgesloten zitten in de kooitjes van eigen belangen. Wacht u hier tot er beweging in het water komt. Dan kunt u zien hoe eenzaam we zijn!

Ineens is het zover: De lammen en de blinden en de zieken beginnen de wedstrijd op leven en dood. Niemand ontziet een ander. Ieder vecht krampachtig voor zijn eigen kansen. Ieder is overgeleverd aan zijn eigen mogelijkheden. Overgeleverd aan eigen

kracht: Wat een eenzaamheid!

Bij Bethesda kun je leren dat eenzaamheid begint in het hart van de mensen zelf. Mensen zijn eenzaam opgesloten in hun eigen gezondheid. Opgesloten in hun eigen kansen. Opgesloten in hun eigen mogelijkheden.

Eenzaamheid begint in je eigen hart!

Iemand zal zeggen: Eenzaamheid is een maatschappelijk probleem. De maatschappij moet veranderd worden. Dat laatste is zeker waar. Maar de oorzaak ligt niet allereerst in de maatschappij.

Eenzaamheid begint in je eigen hart!

Wanneer er in Bethesda één blinde was geweest, die tegen een lamme had gezegd: 'Ik zal je helpen. Ik draag je en jij zegt waar ik moet lopen, en dan werp ik jou in het water', dan was er in Bethesda iets groots gebeurd.

Zijn lotgenoten zouden - met een diepe hunkering in hun hart - gevraagd hebben: 'Hoe kon je dat doen? Je eigen kansen weggeven aan een ander!'

De man zou ongetwijfeld geantwoord hebben: 'Ik kon mijn kansen en mezelf aan een ander geven. Want ik ben niet eenzaam opgesloten in mezelf. Ik ben niet aan mezelf overgeleverd. Want ik heb God. Ik gooi geen eigen kansen weg wanneer ik iemand anders naar de genezing draag. Want God zal mij genezen, wanneer Hij dat wil'.

Eenzaamheid begint in je eigen hart. Ken je geen God, ben je geen mens.

Gemeenschap begint in je eigen hart. De echte openheid voor mensen begint in de gemeenschap met God.

In de gemeenschap met God word je bevrijd uit het kooitje waarin je bent opgesloten. Wordt die alleenstaande in haar flatje bevrijd uit de kooi van de angst voor die andere alleenstaande. 'Wat zou ze zeggen wanneer ik haar op de koffie nodig?'

Word je bevrijd uit de kooi van de wrok: 'Ze zien me daar nooit meer'.

Word je bevrijd uit de kooi van het minderwaardigheidscomplex: 'Ze mogen me toch niet!'

Wie zich geaccepteerd weet door God, in Gods gemeenschap opgenomen, gaat open voor de mensen. Zoals een narcis opengaat onder de stralen van een voorjaarszonnetje.

Er zijn er, die het probleem van de eenzaamheid proberen op te lossen buiten de gemeenschap met God om.

'Ik heb geen mens'. De handelaar in drugs is er als de kippen bij: 'Ik heb wel iets voor je! Slik en rook, en je bent de eenzaamheid kwijt. Je wordt "high" en stijgt uit boven het niveau waarop je mensen nodig hebt'.

Wat een leugen! 'Ik heb drugs' is geen antwoord op de noodkreet 'Ik heb geen mens'. Voor gemeenschap bestaat geen surrogaat.

In wat voor menselijke verhoudingen worden drugs aangeboden? In chantage en afpersing van verslaafden. In macht over elkaar en angst voor elkaar.

Kunnen drugs gemeenschap vervangen? Ze vernielen elke gemeenschap!

‘Ik heb geen mens’. Ik heb niemand aan wie ik mezelf helemaal kwijt kan. Niemand die me tot op de bodem van mijn hart kent en me toch niet laat vallen. Dat is eenzaamheid: Niemand hebben die je volledig accepteert. Niemand die je neemt met alles wat je hebt: met je mooie en je slechte kanten. Niemand hebben die je helemaal neemt....

Maar dan neem je toch voor een avondje iemand die jou neemt voor een leuk avondje....

Namaak-gemeenschap met de schijn van echte gemeenschap. Seksualiteit als kitsch-gemeenschap. Een vluchtige, tot niets verplichtende, goedkope roes. Het lijkt even op gemeenschap, maar het bedrog dringt zich snel op: Het laat je eenzamer achter dan je was.

Een eenzame zei tegen een medewerker van een S.O.S.-hulpdienst: ‘Ik stik in de vrienden’. Hij had geen mens. Hij dacht dit probleem op te lossen door zich te omringen met veel mensen. Hij ging van feestje naar feestje. Van vergadering naar vergadering. Hij was overal present.

‘Ik stik in de vrienden’. Inderdaad. Wanneer je op zoek bent naar echte gemeenschap, stik je tenslotte in een veelheid van vlotte en interessante contacten.

‘Ik heb geen mens’.

Waar die man in Bethesda naar verlangde was naar een mens die door de gemeenschap met God open was gegaan voor mensen.

Het is de kreet om iemand die hem in goddelijke gemeenschap helemaal wilde leren kennen en hem dan niet liet vallen. Iemand die hem volledig zou accepteren, die hem zou dragen met al zijn gebreken. Die zichzelf voor hem zou openstellen.

Hier springt Jezus in. Hij is die mens, Zoon van God, gemeenschap, in hart en nieren gemeenschap, niet geconcentreerd op zichzelf, geven zonder armen hoefde niet voor zichzelf

Opmerking van de redactie: deze preek is onvoltooid